

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/2 an 2 fl. 50 cr., 1/4 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/2 an 3 fl. 50 cr., 1/4 an 7 fl.
1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-oraă 6 cr.,
a treia-oraă 5 cr., și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Poplace Nr. 15.

Se prenumără și la poste și la librării.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscrise nu se înapoiază

Nimeri singuratici la 5 cr. se vând la » Tipografia », soc. pe acțion

Nimeri singuratici la 20 bani se vând la librăria G. Cărlan, Ploiești

La
Abonament lunar
pentru
Iunie st. vechiu

Administrația ziarului „TRIBUNA”

Colonii maghiare
— în Ardeal.

(S). Amenințarea maghiarismului
e evidentă în părțile dela Tisa și Murăș
până în Carpați, de aceea trebuie să
întărim poziția în părțile acestea ale
țerei, ca să putem rezista și în vreme
de primejdie.

Aceasta e înțelesul cuvintelor dlui
Beksis; și noi le înțelegem destul de
bine. Rostul lor e următorul: maghiarismul
e foarte slab în Ardeal; trebuie
să-l întărim deci astfel, ca să majorisăm
pe Români chiar și în acest colț de țeară,
impunându-le supremația noastră — și
cultura noastră.

Foarte bine. Veți aduce colonii
maghiare în Ardeal. De unde? Se găsește
destul flămânzi prin părțile curat
maghiare ale Ungariei, cari vor rîzni
la traiul mai bun și mai puțin obositor
ce li se pune în vedere. Unde îi
veți așeza? E treaba dlui Beksis, care,
atunci când face propunerea, va fi gata,
probabil, și cu planul de executare a
propunerii sale. Pe piscurile Carpaților
nu credem să se dorească nimeni dintre
Ungurii de pe pustele Hortobaghiului,
ear' alte locuri vacante în Ardeal nu
sunt. Noi cel puțin nu cunoaștem,
dar' le cunoaște, sigur, dl Beksis.

Noi știm însă un lucru, anume, că
și puținii Unguri aflați în Ardeal emi-
grează pe capete în România, probabil
de bunul traiu ce-l au în Ardeal. Și
emigrează fără a se mai ocupa cu cu-
getul de a veni cândva îndărăt, în țeara lor.

Di Beksis n'are decât să meargă
odată la București, și într-o Duminică
sau sâmbătă să facă o primărie prin
Cismegiu, unde își va găsi adunată
la oală întreaga nemotenie secuiană.
Poftească dl Beksis să-și deie în vorbe
cu conaționalii sei, și va putea auzi ce
părere au Maghiarii, trecuți în România,
despre stările din țeara lor proprie.

Când dară în Ardeal miseria e
atât de mare, încât Ungurii nu pot să
deie piept cu ea, ci trebuie să emigreze
în România, la ce bun vrea dl Beksis
să mai aducă Maghiari în Ardeal?

Sigur nu pentru aceea ca și ei să
emigreze, ca Secuii, în România, ci ca
să rămână sentinele pe seama maghiarismului,
să majorizeze pe Români la
toate alegerile și să-i asimileze cu timpul,
prin cultura lor superioară. Aceasta
e visul dlui Beksis.

Se va convinge însă dl Beksis, că
e tocmai numai un vis. Nimic mai mult!
Sistemul de colonizare a dat până
acum pretutindena faliment. Nici-unde
nu a adus rezultatele legate de el. Nu
mai vorbim de colonisările de pe vremea
Împăratului Iosif II, când era la
ordinea zilei germanizarea cu orice
preț; nici despre coloniile germane din
Posen, de cari decedatul Bismarck le-
gase cele mai mari speranțe, firește,
fără rezultat, ci ne oprim la colonisă-
rile maghiare din țeara noastră.

Avem colonii maghiare în Bănat,
destule. Sigur că acelea încă nu au
avut și nu au altă misiune, decât asi-
milarea Românilor, prin cultura ma-
ghiară, — vorba dlui Beksis. Și sîntem
mulțumiți, noi Români, cu resul-
tatele pe cari am avut ocaziune a le
constata la fața locului. Îți este mai
mare dragul, să vezi cum Ungurul din
Józsefszállás sau Szapáryfalva vorbește
românește, în tirgurile de țeară, dela

Lugoș sau Timișoara, pentru-că în allă
limbă nu se poate înțelege nici cu
Șvabul, nici cu Românul din Bănat,
ear' cu lumea din jurul seu e silit să
comuneze și Ungurul.

Va să zică, nu coloniile maghiare
fac ca Românii să se maghiarizeze, ci
tocmai din contră, coloniile maghiare
se romanizează, dacă e vorba să spunem
adevărul. Și probabil, acestea sînt
enclavele despre cari vorbește dl Beksis,
constatând că sînt mereu înghi-
țite de românism. Cine poartă vina?
Cine v'a pus să le faceți, în mod ar-
tificial?

Dar' va zice dl Beksis, că nu po-
porul de rînd are să propage cultura
maghiară, ci inteligența maghiară. Foarte
bine. Îi vom servi și aici cu exemple
și date pozitive.

Să poftească dl Beksis odată la
Vinga, orașul tot în Bănat, populat cu
Bulgari, dar' donat dela stăpânire cu
mare inteligență maghiară.

Ei bine, oamenii acestia, Bulgarii,
și inteligenții maghiari, când țin ședință
la comună trebuie să vorbească românește
în consiliul comunal ca să se în-
țeleagă, pentru-că Bulgarii nu știu un-
gurește, Ungurii nu știu bulgărește, românește
însă știu toți!

Tot românește se înțelege în piața
Vingei Ungurul din Kistelep cu Neamțul
din Dreispitz, sau cu Românul din
Călăcea, ori cu Bulgarul din Vinga. Și
tot românește se înțelege Șvabul, Șo-
caful și Ungurul inteligent din Rekas,
pentru-că în părțile acelea ale Bănatului,
deși consolidate, cum zice dl Beksis,
cultura maghiară încă nu a făcut din
limba maghiară limbă diplomatică, ca
să zicem așa.

Ce denotă acest lucru? Aceea, că
limba nu se poate impune prin cultură,
prin lege și prin forță, ci se impune ea
singură, amesurat trebuinței legate de
ea. Limba diplomatică pentru popor e
în Bănat limba română, astăzi, mîne și
pentru totdeauna, în butul tuturor colo-
nisărilor făcute și proiectate pentru viitor.
Și tot așa este și rămîne și pe viitor
limba română limbă diplomatică pentru
poporul din Ardeal, ori-cât de multe
colonii maghiare ar aduce dl Beksis
în Ardeal.

Limba română se impune ea sin-
gură, ca necesară în comunicația zilnică,
și nu poate fi eliminată cu forță. De aceea
dl Beksis nu ne spărie cu colonisările
sale, proiectate pentru Ardeal, ci ne face
cel mult să zămbim, când vedem că
tratează cu atîta superficialitate o che-
stie de altcum foarte importantă, asupra
căreia vom mai reveni.

Sibiu, 6 Iunie n.

Crisa. E vorba să se lege un
compromis între guvernele fărîl dualiste,
cu privire la punctul de divergență
existent între ele, care e de așa
natură, că va face posibilă rămînerea
ambelor guverne la putere. Mîlocito-
rul și inventatorul compromisului e
contele Goluchowski, ministrul comun
de externe, care își dă toate silințele
să pună la cale transacția dorită de
Monarhul. Ministrul maghiari pleacă
astăzi la Viena. Se vorbește, că și Széll
are un plan gata de compromis, care
va face posibilă apropierea între cele
două guverne. În fond nu se va schimba
întru nimic formula lui Széll, dar' se
schimbă în formă, astfel, ca să revină
toate nedumeririle Austriacilor. În tot
casul situația va rămîne încurcată și
în decursul săptămînei acesteia, pen-
tru-că tratările între cele două guverne
vor fi de o durată mai lungă. Desno-
dămîntul abia se poate aștepta pe la
finea săptămînei viitoare.

Rezultate negative. La examenele de
calificație, făcute la preparandia de stat din
Deva, mai bine ca jumătate dintre absolvenți
n'au putut trece examenul. Ministrul de culte
a cerut acum lămuriri asupra acestei triste
aparitii, și a cerut să se înșire toate motivele,
cari au provocat-o. Corpul profesoral i'a res-

puns, că nu este decât un singur motiv, acela, că
Românii sînt prea mulți în preparandii; ma-
jorizează pe Maghiari și nu se lasă să fie asimilați,
vorbind între ei numai românește, și de
aceia nu pot să învețe ungurește în cei patru
ani petrecuți în preparandii, ear' neîntînd un-
gurește nu pot face nici examenul de califi-
cație în limba maghiară. De aceea cad la
examen.

Firește, dacă am cere noi, ca pentru Ro-
mâni să fie limba română limbă de propunere
la preparandia din Deva, ni-s-ar zice imediat
că sîntem trădători de patrie și agitari!

ANTISEMITISMUL ÎN ROMÂNIA. Agi-
tația antisemită crește pe zi ce merge în
România, așa că e vorba să se formeze și
un partid parlamentar, cu program anti-
semit. Deocamdată își vor cere norocul
la alegerile parlamentare ce se apropie.
conducătorii mișcării antisemite din țeară,
punându-și candidatura în mai multe cer-
curi electorale. Ei lucrează tocmai acum
la programul partidului antisemit.

REVISTA PRESEI.

„Alkotmány“ de Sămbătă serie
despre turburările antisemite din Iași
următoarele:

„Demonstrațiunile antisemite din
Iași încep a lua dimensiuni tot mai
mari nu numai în orașul însuși, ci și
în provincie. Gazetele din România
discută cazul nu numai cu receruta
obiectivitate, ci și cu puternic sentiment
național, pe când presa liberală din
străinătate tinde să se întreaacă pe sine
însași în furibundarea-i sîlbatecă con-
tra creștinilor. Adevărul e, că întregă
această demonstrațiune nu e altceva,
decît lupta de apărare a națiunii ro-
mâne față de jidănimia ce tot mai mult
cuprinde teren în România, nu e altceva,
decît irezistibilă erupțiune a instinctu-
lui de conservare a vieții, a rasei față
de pericolul presimțit. Jidănimia din
România nu se poate împăca cu faptul,
că România, acest pumn de țerșoară
cutează să înfrunte opinia publică a
întregii Europe prin faptul, că nu dă
Jidanilor drepturi civice. Drepturile
personale le au Jidanii și în România,
dar' cu acestea nu fac ispravă; lor drep-
turi civice le trebuie, în puterea cărora
se poată în dragă voo despoia sîrma-
nului popor român, bun material de ex-
ploatat atît din considerațiuni culturale,
cît și economice.

Iași, sau vechiul oraș al Jassy-
giilor, care odinioară era centrul cul-
tural și politic al Moldovei și Basarabiei,
azi e centrul pentru jidănimia Româ-
niei. Natural deci, că instinctul conser-
vării de rassa al poporului român acolo
a erupt mai înainte, unde jugul evreesc
începuse a apăsa cu mai mare greutate
asupra umerilor lui. Demonstrația din
București a premers celei din Iași în
timp, dar' nici pe departe nu o ajunge
în mărimea ei, în profunditatea motive-
lor ei. În această demonstrație, în cea-
stă luptă de conservarea rasei nu există
deosebire între liberali, conservatori și
radicali; în acest sentiment comun nu
sînt decît Români. De aceea rapoar-
tele maghiare filosemite nu se pot orienta
asupra evenimentelor, la cari ved lup-
tând împreună liberali, conservatori, na-
ționalști, profesori și studenți, primari
și căpitani de politie. Dar' explicarea e
foarte ușoară: națiunea română, întoc-
mai ca ori-care națiune, afară de cea
maghiară, e unitară față cu dușmanul
ce o atacă în bazele ei, în viața ei.

Reasumează întâmplările dela mee-
ting, apoi zice:

„Nu sîntem prieteni ai degeneră-
rilor nici unei fel de manifestațiuni de
stradă; trebuie însă să pricepem, că
atunci când manifestațiuni au spart fe-
restrile Jidanilor, au rupt firmele, au ame-
nințat de moarte pe Jidani, nu s'a în-
tîmplat alta decît s'a manifestat nobilul
instinct de conservare, în forma coră-
punzătoare stradei.

Dela congresul național-bis.

Oratorii congresului.

V.
În ședința de după amiază a con-
gresului a vorbit mai înainte dl advo-
cat Sim. Dămian din Brașov, frate al
protopopului din Brad. A fost scurt la
vorbă, și categoric — în contra primi-
rei. Face impresiune bună; convinge-
rea adăncă și bună credința atitudinii
sale se vedeau din față.

Ignatie Pap, asesor consistorial în
Arad, a vorbit pentru; e membru al co-
misiunii de nouă. Tipică figură de
preot; se aseamănă cevași cu Mangra,
dar' e de o culoare brunată mult mai
pronunțată, bine înțeles la exterior... Ase-
mănarea cu Mangra i'a fost fatală. A
fost lovit odată cu o peatră în cap, când
își făcea preambularea. Din acest inci-
dent s'a pornit publicațiunea periodică
cunoscută sub faimosul titlu: „Din cuina
Tribunei Poporului“. Oratorul are voce
de bas și un timbru de umor în obser-
vări. Ripostează curînd și bine la in-
treruperi.

Punctul seu de vedere e realist,
local, practic. Nu îndără stă de atîta
timp în serviciul administrației epar-
chiale.

S'a încercat să combată obiecți-
unile opoziției.

„Biserica mea — zicea oratorul — e nu numai
națională, ci și confesională. De 30 ani avem
autonomie, dar' nu s'a luat nici o măsură pentru
îmbunătățirea soriei preoților. S'a regulat do-
tația episcopilor, salariul profesorilor, funcțio-
narilor, învățătorilor; și protopopilor li-s'a dat
ceva, numai preoților nimic. Nu jertfim nici
unul nimic pentru ei, de aceea nu-i pot opri să
fie, ce-i ofere statul.

Poporul nostru e divizat. Celelalte confe-
siuni vor primi ajutor. Și ce va zice poporul
nostru când va vedea, că numai preotul lui nu
primește nici un ajutor?

M. Crile, dela Abrud, e pentru
primire. Rar și categoric la vorbă.

„Dar' ai Dumnezeu, — zice oratorul pa-
tetic — se nu fi ajuns nici-odată în situația asta
penibilă, de a trebui să alegem între — două
rele. Dar', dacă am ajuns, să alegem pe cel
mai mic.

Programul dela Iași.

(Urmare și fine).

Vom începe, domnilor, studiul ma-
rei chestiuni a regulării cursului rîuri-
lor și a irigațiunilor, chestiune care este
de o absolută necesitate pentru țeară și
la care m'am gândit încă din anul 1874.

În anii din urmă s'a făcut foarte
mult pentru dezvoltarea mijloacelor de
transport. Credem că a venit vremea,
ca pe lângă dezvoltarea rețelei noastre
de căi ferate, să îmbunătățim legiunile
noastre asupra șoselelor.

Crearea unui serviciu de navigație
maritimă și fluvială de către preceden-
tul guvern conservator a fost o operă
excelentă. Va trebui să o ducem mai
departe. Prin dezvoltarea transportului
pe apă se deschide un mare viitor pen-
tru exportul produselor noastre, materii
prime, deci obiecte grele pentru care
ieftinătatea transportului este condiție
esențială.

Ori-cât ar face statul pentru des-
voltarea economică a țerei, el nici-odată
nu va putea înlocui acea dezvoltare
firească care nu se poate face decît prin
inițiativa privată. Pentru a încuraja și
a înlesni această inițiativă mult mai pu-
ternică în țeară decît se crede în gene-
ral, o lege asupra asociațiunilor și asu-
pra diferitelor forme ale mutualității,
precum și modificarea acelor părți a co-
dului de comerț care privesc societă-
țile cooperative, se impun.

Partidul conservator a înzestrat
țeara cu creditele fonciare în guvernarea
sa dela 1871—1876, cu banca agricolă în
guvernarea sa dela 1888—1895. Credin-
cioși tradițiunilor noastre, vom face tot
posibilul ca să îmbogățim țeara cu noue
institute de credit. Crearea unui munte
de pietate, care să deie ca împrumut pe
amanet, va face asemenea obiectul preo-
cupărilor noastre.

La baza însă a tuturor transacți-
unilor omenești stă ideea de justiție. A
făcut deja mult partidul conservator pen-
tru justiția țerei.

Am dat independența unei mari
părți din judecătoria țerei, independență
care cu mîhnire am văzut-o stîrbită și
amenințată printr-o măsură a fostului
guvern, măsură și nejustificată și pri-
mejdioasă în tendințele ei.

Vom întinde, domnilor, inamovibi-
litatea magistraturii la toate treptele ju-
decătorești și vom asigura astfel respec-
tul justiției, care este temelia ordinii.

Încă din prima sesiune vom aduce
un proiect de lege pentru modificarea
întregului cod de procedură civilă, care
nu mai corespunde cu nevoile societății
actuale și care prin înlesnirea ce dă și
canei răpște justiției cele două însușiri
ale ei de căpetenie: ieftinătatea și ieftinătă-
tea. Dacă această reformă se va îm-
plini cu succes, vom proceda și la re-
forma acelor părți din codul civil, care
au nevoie de serioase îmbunătățiri.

În administrația țerei, cu toată do-
rința noastră de a nu desface ceea ce am
făcut predecesorii noștri, sîntem siliți să
cerem sporișea gendarmieriei, așa de
necesară siguranței la țeară și care, după
chiar mărturisiri făcute de fostul gu-
vern, în cameră, nu este suficientă așa
cum a fost redusă de dînsul.

Am voi să cădem cît mai puțin în
vina de a desface și reface legile orga-
nice ale județelor și comunelor. Atunci
însă, când vom fi nevoiți să o facem,
vom avea drept normă să înmulțim pe
cât e posibil prerogativele autorităților
locale.

Dacă nu credem că este bine să
răsturnăm într-una legile organice ale
județelor și comunelor, credem însă că
a venit vremea să dăm cetățenilor o mai
mare siguranță de dreptate în materie
administrativă. Fără a ridica autorită-
țile judecătorești nici una din atribu-
țiunile lor, vom alcătui pe lângă mini-
sterul de interne o instanță supremă, lu-
minată și independentă, la care se poată
recurge cei cari plîng de nedreptatea
actelor administrative. Va fi un mare
progres când se va ști că și arbitrarul
administrativ are o limită. O astfel de
reformă va face pentru garantarea tu-
turer drepturilor cetățenilor mai mult
decît ori-ce sgomotoasă dar' zădărnă
proclamație a unor principii pe cari ni-
meni nu le tăgăduiește în mod făș.

În același scop vom întinde pe câte
posibil în toate administrațiile îndoitul
principiu al condițiilor de admisibilitate
pentru funcționarii publici și al stabili-
tății lor.

Nimeni nu poate avea pretențiunea
să realizeze dintr-odată o astfel de re-
formă, care, dacă s'ar desvîrși, ar
schimba cu totul și fața vieții po-
litice și fața vieții sociale a regatului.
Vom face însă în această direcție tot
ce vom putea, fericiți dacă cei-ce vor
veni după noi vor urma pilda noastră.

Era de pace care ne așteaptă nu
trebuie să ne facă să neglijăm forța
noastră armată. Organizarea unităților
principale ale armatei noastre s'a re-
alizat; rămîne a le întări mai înainte și
apoi a le spori pe cît mijloacele bănești
ne vor permite, avînd întotdeauna în
vedere ca formațiunile noue ce se creează
să fie într'adevăr reale. Armamentul
infanteriei noastre a fost îndeplinit în
mod fericit sub precedentul guvern con-
servator, avem acum nevoie a îmbună-
tați armamentul celorlalte arme, spre
a-l înălța la nivelul la care a ajuns în
alte țeri, împins de progresele științei.

Ultimul guvern al lui Laszar Ca-
targiu a fost cu deosebire spornic în
cele-ce privește școala și biserica.

Pentru biserică a făcut legea cle-
rului, care, cu toate criticele de altă-
dată, a rămas neștirbită după trei ani
și jumătate de guvernament al adver-
sarilor noștri.

Pentru școală, precedentul guvern
conservator a reușit să rupă cu tradiția
imposibilității de a se legifera în materie
de învățămînt. În vreme de patru ani
a schimbat și organizarea autorității
superioare a învățămîntului și învă-
țămîntul primar și normal primar, și a
lăsat și un proiect de lege asupra învî-
țămîntului secundar superior, care în
foarte mare parte a slujit de basă legii
pe care a votat-o ultimul parlament.
Vom modifica, domnilor, această din
urmă lege, în părțile pe care le cre-
dem greșite.

Vom trece din nou școalele agri-
cole și de meserii la ministerul respectiv,
unde se găsește la locul lor și mai în
putință de a fi înținute la curent cu des-
voltarea ce vor lua agricultura și indu-
stria în țeară la noi.

Legiferînd și asupra celorlalte
părți ale învățămîntului rămase încă
neschimbate, vom încheia o operă de
care cu drept cuvînt ne putem mîndri.

Prefacerea legilor, domnilor, nu
este destul pentru reforma suflatească
pe care sîntem în drept să o cerem
dela școala noastră, față de jertfele pe
cari le face statul român și cari întrec
jertfele din ori-ce altă țeară. Și minv

Ne trebuie generații de oameni întregi, desvoltate în mod armonios în toate direcțiile, echilibrate și sănătoase și la trup și la minte și la inimă, însușite de idealurile tinereții, dar apărute de acele utopii care sub cuvânt de porniri generoase nu cultivă în realitate decât invidia și desertația. Pe această îndrumare vom conduce instituțiile noastre de cultură.

Nici un guvern, domnilor, nu poate prevedea toate măsurile legislative pe care va avea să le propună. Cele pe care le schișăm dinaintea d-voastră sunt de sigur de ajuns pentru acum. Se poate însă, este chiar probabil, ca noua nevoie să atragă atențiunea noastră și astfel să se mărească mănunchiul de proiecte de legi care vor fi propuse nouelor camere.

Misiunea guvernelor, domnilor, nu se reduce numai la lucrări legislative. Se poate chiar presupune o stare de saturatie legislativă, în care legiferarea se treacă în ordinea a doua în preocupările unui guvern.

Prima îndatorire a unui guvern este să guverneze.

Vom guverna, domnilor, cu blândețe și cu dreptate.

Vom guverna cu blândețe, fiindcă aceasta este însușirea de căpetenie a neamului românesc. De aceea, dlor, oamenii răi n-au putut în România să-și atragă dragostea țerei. Au rămas străini de dina, cu toate străduirile lor.

Vom guverna cu dreptate, cu dreptate pentru toți, pentru cei slabi ca și pentru cei puternici, pentru săraci ca și pentru bogați, pentru smeriți ca și pentru cei superbi, pentru vrășmașii noștri ca și pentru amicii noștri.

În ziua în care — și știți că această zi nu poate să fie deodată — se va ajunge în această țeară nu numai să fie dreptate pentru toți, dar și se știe de toți că este dreptate pentru toți, se va servi o reformă fără de asemănare, mai însemnată decât toate proiectele de legi ce am putea vota.

Cu aceste porniri facem apel la încrederea țerei.

N'am nici o teamă despre răspunsul ei. Ne aflăm la guvern nu atât prin străduirile noastre, cât prin voința netăgăduită a națiunii, care, cum proceea Lascar Catargiu, ne-a tîrît la putere.

După apelul, domnilor, pe care l-am făcut alegătorilor, mă adresez acum la conservatori, la toți acei cari se zic, la toți acei cari se simt conservatori. În interesul ideilor conservatoare fi rog să se stringă împrejurul steagului, să intre în organizarea partidului, să ne dea spriginul lor în opera de întărire, desvoltare și propagare a partidului conservator.

Aici, sub steagul conservator, este loc pentru toți oamenii de bunăvoință, aici nu este nici o idee de exclusivism. Colegii cari mă încunjură sînt dovadă vie despre ceea ce afirm.

Partidul conservator român, domnilor, se află azi, la pragul veacului al douăzecilea, într-o strălucită situațiune. Prin spiritul lui larg, prin fericita lui recutare din toate treptele sociale, prin dovezile de dragoste de patrie pe care le-a dat cu belșug, partidul conservator a reușit nu numai să aibă stima și iubirea părții celei mai numeroase și mai însemnate a țerei, dar și să inspire și o astfel de nemărginită încredere, încât oameni cari toată viața lor au închinat-o triumfului libertății și înălțării democrației, nu s'au sfîșit, după o luptă comună în contra unui adversar comun, să rămână cu noi, sub steagul conservator, închinând țerei toată puterea lor de muncă.

Ne aflăm, domnilor, într'un cîas de putere și de slavă a partidului, dar și într'un cîas de mare răspundere.

De acest cîas trebuie să știm să ne folosim, nu pentru noi, dar pentru binele țerei și al partidului.

Conservatorii cari ar sta încă la îndoială, ar lua asupra-le o mare răspundere în fața istoriei. Să nu uitați vorba cronicarului: «nu sînt vremile sub cărma omului, ci bietul om sub vreme».

În viața partidului ca și în viața fiecăruia dintre noi, ciaturile se succed, dar nu se aseamănă, și nu întotdeauna și-e permis să fii sigur că ai să poți să faci mîne ceea ce ar fi trebuit să faci astăzi.

Se poate, ca apelul meu pe care-l fac în cea mai completă sinceritate, să implice oare-cari jertfe. Dar fără jertfă nimic mare nu se poate întreprinde și jertfa este lucru ușor, dacă în veci aștim gândul nostru la ceea ce este mai presus de noi toți, căci a fost înainte de noi și va fi și după noi: scumpa noastră Românie.

Mă adresez acum, domnilor, și la adversarii noștri, și le urez să se reculeagă, să se alcătuiască într'un mod mai fericit, ca să fie în stare și să ne slujească de strajă cât vom sta la guvern, și să ne lase locul cu succes în ziua în care noi ne vom obosi sau se va obosi țeara de noi.

Este și interesul nostru ca adversarii noștri să se poată reforma. Noi nu rîvnim la nici un fel de plăcere bolnavicioasă de a ne folosi de umăniții, ori

de a pretinde că țeara se se poată guverna liber de către un singur partid. Pe lângă acest apel și pe lângă această urare, mă simt dator, domnilor, să fac și o declarație.

Noi nu avem desertațiunea să credem că vom face o operă perfectă. Ni-meni nu este destul de mare pentru România. Întotdeauna va fi o deosebire între ceea ce am voi să facem și ceea ce vom pute să facem.

Tot ceea ce dorim noi, domnilor, este să ne îndeplinim datoria, dar și să ne-o îndeplinim pe d'întregul, fără nici un gând ascuns, fără nici o preocupare personală, fără nici un alt țel decât dragostea de țeară și credința în înalta ei urșită.

Dacă vom reuși să ne facem astfel datoria, nu ne va mai trebui nici o altă răsplată. Oamenii cuminți cari se aruncă în această mare de patimi, care se chiamă viața politică, știu că nu pot să aspire la o mai mare isbândă decât să-și poată zice cu conștiința adevărat împăcată: ne-am făcut toată datoria.

Aceasta este, domnilor, singura mea ambițiune.

Doresc, ca în ziua în care Dumnezeu nu va mai voi să țin în mînile mele steagul glorios al partidului, se pot zice fără îndoială: Am închinat interesului public toate puterile mele, dar toată, și le-am închinat cu inima curată, în scopul unic de a sluji țeara, Coroana și partidul conservator.

Echouri de pe Câmpie.

— 2 Iunie n.

Cine ar fi putut cugeta cu ani de zile înainte, ca se fim despoiați la începutul secolului al 20-lea nu numai de drepturile de existență, de drepturi omenești și cetățenești, ci chiar și de drepturile divine?

Au doară nu e lovitura ascuțitului pumnal îndreptat nu numai în contra sentimentului național român, ci chiar și în contra sentimentului religios, când prin ocărmuirii fără cap, un popor sovinit până la ultraism, cutează a ataca pe față biserica noastră, care e în strînsă legătură și nedespărțibilă de existența noastră națională. Dacă voui folosi cuvântul meritat pentru persecutorii acestia nemiloși, sînt constrîns a constata pe față, că numai un popor condus de svecnici nepricepuți, nepatrioți, svecnici cari ignorează binele comun adevărat al patriei, e în stare a face lovituri de acestea astute, violente uelnituri, atacînd biserica și românismul nostru.

Amară înșelăciune îi va ajunge, căci cerul răsunător se va înora, ori-cît de tîrziu, furtuna și uraganul pedepsei, fie că de tîrziu au să urmeze pentru ei, și pentru reabilitarea noastră, căci de mult și prea multe am suferit.

Și numai după-ace va trece uraganul grozav, are să se lumineze bolta azurie a orizontului, și se răsară mai maieștore soarele dreptății asupra capetelor noastre nevinovate.

În biserica suroră amar ne-a mîhnit neprecugetata, fatală alegere de episcop al Aradului, în persoana odiosului Goldiș. Mai bine ajungea la această înaltă demnitate bisericească cel din urmă preot al unei comune cât de întunecoase, decât omul fatal, compromis până la o atare faptă de jos, de unde nu se mai poate aventa nici chiar făcînd fapte îngerești pe pămînt.

Și nu e numai vina streberilor dela «Tribuna Poporului», ci chiar și a sinodului — bine înțeles al celor-ce pentru el votaseră.

Căci oameni luminați, culti nu e permis să se lase a fi seducți, trași pe sfoară de copii bolundatici, sburdalnici și necopți.

Ori-și-ce cugetat-am dar' ca alegerea lui să fie faptă îndeplinită cu greu am crezut!

Acum, după-ace fapta e împlinită reală, judece-se toate elementele ce au conlucrat la ea.

Cu mare mîngăiere sufletească am urmărit cu toții *finuta preoției noastre brave*, ce cu dispreț a aruncat dela sine argintul trădător îmbiat pe cale vătămătoare sub firma de «ajutor de stat».

Credem, și ne place a crede, că preoțiunea noastră, vrednică conducătoare nu numai în cele sufletești, ci și în cele naționale, va fi întotdeauna la culmea chemării sale și cu vrednicie își va continua calea sa triumfală de odinioară «preoți cu crucea-n frunte, căci oastea e creștină».

Ar fi o dejosire, un păcat strigător la cer, când preoțiunea luminată a unui popor conștiu de deamna sa chemare culturală, să se scufunde în noroiu, să se tirăie înaintea organelor administrative de ori-și-ce calibru, — la noi atât de bine cunoscute.

Ar fi o dejosire ca prin de aceste fapte, să se deie lovitura și pumnul de moarte Caesariilor creștine, ce au condus și conduc naia creștinătății cu înțelepciune, cu frica de Dumnezeu și onestitate, spre binele poporului și turmei lor încredințate.

Emil Kormos Sandrescu, proprietar, membru viril. în (Va urma), congr. comitatensă.

La ordinea zilei.

Socios malorum.

Organul elicașilor continuă a publica «adrese de aderențe» pentru isbînda de tristă pomenire la care au ajuns «cei chemați și competenți». N'avem nimic cu preoții, învățătorii și țărani, cari își pun numele pe astfel de atestate. N'ai ce le face, dacă așa li-s'a făcut școala. Dar' trebuie să înfierăm pe acei perfiți, cari usează și abusează de nou de încrederea oamenilor neorientați.

Înainte de alegere agenții acestia n'au avut curajul nici să numească numele candidaturii lor, deși erau datori să o spună, dacă ar fi oameni cinstiți, căci au vot în sinod. Li-a fost rușine însă, — ear' acum, în loc să răspundă singuri de votul seu, vor să împartă responsabilitatea cu alții, cu masele. Asta-i un nou act de lășitate politică.

Căzînd în halul, în care au căzut, ei ar trage de mîncă și pe alții în groapă. E în firea oamenilor răi, ca să-și caute și alți ortaci în rele, ca aceia să nu poată zice cumva că-s' mai buni. De mult s'a zis: *solamen miseris socios habuisse malorum.* («Miseris» — a se traduce, cu cuvîntul foarte asemenea și în românește, cum e în cărțile vechi bisericesti).

Cu această manoperă nu vor scăpa însă de răspundere, aceia pe cari singuri i-am făcut și-i vom face responsabili: falșii și speculanții dela «Trib. Poporului».

Desmîntire anonimă.

O invenție patentată a speculanților dela foaia aradană. Ei singuri au «serisori deschise» anonime, și — novitate — desmîntire anonimă.

Cineva din München, zice că declarația tinerimei, ce am publicat deunăzi n'ar fi a tinerimei, ci numai a dlui Traian Mihailu. Să ne deo voe «anonimul» să credem mai mult dlui Traian Mihailu, pe care-l știm, și care e președintele societății studenților români din München, decât unui anonim.

De sigur e mult mai corect, ca astfel de declarații să fie escalite nominal. Tinerimea ar face bine să deo și un exemplu de bărbăție. Cât pentru acest cas însă lucrul s'a făcut, ca întotdeauna, și special întocmai ca și cu prilejul declarației date în cauza studenților români dela Oradea-mare.

Atunci «Trib. Pop.» a publicat și ea, în nr. 14 din a. c. declarația «tinerimei române» din München.

Svonuri.

Di Tordășianu, unul dintre «amici» s'a grăbit să desmîntă svonul ce am înregistrat despre un conventicol. Același svon îl găsim înregistrat într-o foaie maghiară din Arad, și în «Egyelertés» dela 3 Iunie n. În notița foilor maghiare găsim următoarea observare:

«Foaia («Trib. Pop.») ajunsă în poziție critică — după-cum se svonește — căt mai curînd își va schimba programul (ce nu l'a avut niciodată. Red. «Trib.») și se va pune pe un punct de vedere, care se va deosebi esențial de al «Tribunei».

Schimbară această s'a făcut deja, și dacă nu va declara-o pe față, va fi o nouă dovadă despre lipsa de loialitate și cînte politică a speculanților.

De altfel știrea despre conventicol o confirmă înșii cei cu musca pe căciulă. «Tribuna Poporului» de Duminecă are în prim-articolul seu, pe lângă multe minciuni, și mărturisirea că din prilejul congresului s'au întîlnit la Sibiul «amicii», s'au sfătuit și au căzut de acord, — *risum teneatis* — ca să nu ne lăe în seamă că n'avem vot nici în sinod, nici în congres...

Asupra minciunilor și calumniilor ce debitează vom reveni.

Chestiuni școlare.

Examen școlar.

În 4 l. c. s'a ținut examenul în școala română gr-cat. dela Poarta-Turului din loc. A asistat pe lângă părinții interesați un public distins și numeros. Examenul fu condus de mult onor. domn protopop Ioan V. Rusu. Au fost examinați pruncii din toate obiectele prescise de lege și s'a constatat un progres vedit în toate, ceea ce este meritul învățătorului Coman Gligor. Fetițele fură instruite de d-soara Eugenia Tăbăcaru și în lucrul de mână; rezultatul eclatant în obiectul acesta s'a vîzut în expozițiunea frumoasă făcută din lucrurile elevelor. Cele mai multe lucruri aveau motive naționale. La finea examenului, pe basa decisiunii senatului școlar s'au împărțit premiile.

Eleții, cari s'au distins în decursul anului — în purtare bună morală în și afară de școală, în comportul mental și lucruri de mână au primit premii în bani, ear' ceilalți mai diligenți cărți.

Din Cînul-mare.

În 21 Maiu st. n. s'a ținut examen la școala noastră confesională.

Fiind Duminecă, au fost de față și mulți poporini.

Au avut ce vedea și asculta, că examene ca și în comuna această românească în puține locuri se pot vedea. Atît rev. domn protopop, cît și cei de față au fost îndestulți cu examenul. Din toate obiectele prescise au fost examinați pruncii și au dat răspunsuri foarte bune. Cu deosebire din computul au fost de tot bune. Praxa pomăritului a fost îndestulitoare. Bine ar fi, dacă în fiecare comună învățătorul astfel 'și-ar împlini chemarea. Lucianus.

Revista externă.

Chestia Dreyfus.

Intorsătura, ce a luat chestia Dreyfus a produs mare iritație în șirurile anti-revisionistilor din Franția. În Paris s'au iscat turburări și demonstrații mari contra lui Loubet și a guvernului. O mare demonstrație s'a făcut în 4 l. c. în Auteuil, unde Loubet și prim-ministrul Dupuy au asistat la alergarea de cai.

La sosire s'au auzit și strigăte de: Jos cu Loubet! Trăiască armata — și în jurul tribunei prezidențiale s'au întîmplat ciocniri serioase între demonstrații și între garda republicană și poliție. Doi dintre demonstrații, conții Dion și Cristiani au fost arestați; s'au întîmplat mai multe răniri. Demonstrația a fost pusă la cale de către *ligue des patriotes*. Se crede însă, că spiritele se vor liniști. Cel puțin din ziarele anti-revisioniste cele mai multe scriu acum, că trebuie să se aștepte în liniște sentența tribunalului de nou delegat! Ziarele inclinate pentru revizie sîrbează triumful dreptății și cred, că toți Francezii se vor închina noiei sentențe, ce se va pronunța.

O depeșă din Paris din 4 l. c. anunță, că în consiliul de ministri ținut în aceeași zi s'a luat hotărîrea, ca Dreyfus să fie adus acasă. Cu aducerea se va însărcina încredinșătorul Sfaz. Dreyfus va sosi la Brest pe la 26 l. c. și va fi deocamdată internat în arestul militar dela Rennes.

Știrea aceasta mai nou se desminte, dar e susținută de ziarul «Siècle».

Cumpărare de insule.

În mesajul de tron, prin care s'a deschis cortezul din Madrid se anunță, că Spania cedează Germaniei posesiunile sale insulare departate, anume: Carolinelle, Marianelle și insulele Talao, în schimbul unei despăgubiri pecuniare. Cu alte cuvinte Germania își cumpără teritoare insulare cum cumperi ori-ce moșie. Prețul cumpărării este 25 milioane pesete, cari vor incurge în vistieria statului spaniol. Spania își va susține în insule stațiune pentru cărbuni și va avea favoruri comerciale atît în Germania, cît și în coloniile germane.

Cedarea de teritor se supune cortezului, fără a cărui aprobare nu se poate face nici o înstrăinare de teritor. Chestia cumpărării va forma obiect de discuție și în reichstag-ul din Berlin, în care numai deputații social-democrați i-se vor împotrivi.

Din toată lumea.

Dela conferența de pace. — Amnestie în Italia. — Rechemarea lui Montebello.

Comisia petiționară a conferenței dela Haaga a decis, că va exclud din dosbateri toate chestiile, ce nu aparțin sferei de activitate a conferenței. — Comisia pentru intervenție va lua decisiune în favorul sistemului de jurii internațional ales și permanent.

Din prilejul zilei aniversare din 4 l. c. a constituției italiene, regele Umberto a iscalit un decret, prin care agrăfiază pe delinșenții politici, pe aceia, cari au comis delictul de vătămare al libertății de muncă etc.

Agrăfierea nu se extinde asupra celor re-nitenți, recidivi și cari nu s'au prezentat la autorități.

Din Petersburg se anunță, că ambasadorul Franției Montebello va fi rechemat. Causa, se zice, că este diferență ce s'a ivit între el și Loubet asupra unor chestii politice.

Cronica zilei.

Sibiul, 6 Iunie n.

Din cauza îmbulzelei de material am trebuit să întrerupem azi romanul „Înviere”. Din aceeași cauză întârzie și publicarea numărurilor articolei din afară. Mîne vom începe publicarea interesantului articol din „Drapelul”: Aradul și Brăila.

Parastas pentru Al. Filip. Ni-se serie: *Abrud*, în 4 Iunie n. c. — Trecură șese săptămîni, de când nemiloasa moarte ne răpi pe cel mai harnic și mai înțelept al nostru conducător, Al. Filip.

Dovadă despre marea dragoste și trecere, de care s'a bucurat el înaintea tuturor, este și ziua de azi, în care s'a slujit obicinuitul parastas de șese săptămîni.

Parastasul s'a făcut la mormînt. A oficiat părintele Al. Ciura asistat de capelanul din Roșia Isid. Butnariu.

Tot ce Abrudul are mai inteligent, mai de valoare, a fost de față. Remarcă prezenta în corpore a comitetului și membrilor «Reuniunii femeilor», o parte a inteligenței din jur, public maghiar și numeros popor.

Plăcută impresie a produs dl T. Giurhescu cu corul seu de meseriași, care atît în biserică la liturgie, cît și la mormînt a dat probe despre capacitatea sa.

Și numai din jalea și tristețea de azi — fără de a-l fi cunoscut în viață — ai fi putut deduce, că un om onorabil, stimat și prețuit de toți a fost regretul și neuitatul avocat român Al. Filip.

Dl Ios. Sterca Șuluțiu va publica în curînd a VI-a parte a interesantelor sale «Memorii».

Prefacerea «Hăgeanei» în soc. pe acții. Dr. Gavr. Sucu, adv. în Hăgei, împreună cu alți fruntași emite prospect pentru înființarea unei bănci românești în Hăgei sub firma «Hăgeana, institut de credit și economii, societate pe acții în Hăgei». Capitalul de fondare e 100.000 coroane împărțit în 1000 acții de câte 100 coroane. Timpul pentru subscrierea acțiilor e fixat până inclusive 30 Iunie 1899 st. n. La subscriere sînt a se depune 10% din valoarea nominală și 4 coroane spese de fondare de fiecare acție subscrisă.

O coală de subscrieri se află depusă și la redacția noastră.

Asociațiunea «Hăgeana» de acum după înființarea noiei soc. pe acții se va disolva.

Oficiul de înștiințare al Sibiului, observînd că în timpul din urmă mulți au întrelăsat a face înștiințările obligate, prin circularul dto 5 Iunie nr. 49 face atenție pe proprietarii de case și plenipotențiații acestora, pe administratorii institutelor private și publice, pe toți cari dau cuartire în subchirie, pe hotelieri și posesori de ospicii, pe toți aceia cari angajează servitori sau lucrători în ateliere, cum și pe toți aceia cari primesc în casele lor oaspeți pe timp de peste 24 ore, că în timpul prescise să facă la amintitul oficiu înștiințările de sosire și plecare, respective încuierare și eșire din cuartir, căci altcum vor fi pedepsiți conform §. 19 al art. de lege XXVIII. din 1879. În scopul îndeplinirii acestor înștiințări oficiul pune la dispoziția fiecăruia blanchete gratis.

Românii și dreptul de alegător. Sub acest titlu «Pesti Hirap» din 5 l. c. ia notiță despre articoli nostri referitori la *conscrierea alegătorilor*, adăgînd, că Românii vor să părăsească pasivitatea. — «Paserea mîlău visează!»

Întunecime parțială de soare va fi Joi, în 8 l. c. Se va vedea la Polunordic, în Anglia, Rusia-de-nord, Europa-medie, în Spania și Portugalia și în partea nord-estică a Asiei. La noi va fi vizibilă dimineața între orele 6 și 7.

La universitatea din Cluj pentru anul școlar 1899—1900 ministrul de culte și instrucțiune publică a întărit de rector pe Dr. Rudolf Fabinyi, ear' decani pe Dr. Clement Ováry la facultatea de drept, pe Dr. Iosif Lőte la medicină, Dr. Iuliu Haraszti la filosofie, filologie și istorie și Dr. Iuliu Szădeczky la matematică și științele naturale.

La desvîlirea monumentului ridicat lui Kossuth în Tirgul-Murășului civii și țărani de acolo sub conducerea unui anume Petri Zsiga vor întîmpina cu banderiu pe oaspeții cari vor merge la desvîlire.

„Exitus”. Abiturienții din Blaj vor da în 8 Iunie n. a. c., în sala «Hotel Univers», o petrecere de «exitus». Începutul precis la 8 ore seara.

Comori în fundul mării. La ordinul guvernului turcesc niște scufundatori greci lucră de cîțva timp să scoată obiectele prețioase din flota turcescă cufundată în 1770 în apropiere de Cesme când cu lupta navală între aceasta și flota rusească comandată de prințul Alexiu Orlof. Primele lucrări au

